

Til Forsvarsdepartementet

Oslo, 03.10.2023

Høring langtidsplanen for forsvaret.

Det vises til invitasjon om å komme med innspill til langtidsplanen for forsvaret. Det er tre saker FLT ønsker å ta opp:

- Samferdsel
- Innkjøpsregimet
- Ansettelsesforholdene

Samferdsel

I det fagmilitære rådet står det, slik vi kan se, ingenting om samferdsel. Allikevel er samferdsel en viktig del av forsvaret av Norge. Begrensninger i infrastrukturen, svekker forsvarsevnen.

Etterslepet på veinettet er stort. Det er antatt at etterslepet øker. I Riksrevisjonens rapport om kvalitet og effektivitet i drift og vedlikehold av riks- og fylkesveier (dokument 3:11 2022-2023) står det at det er kritikkverdig at kostnadene til drift og vedlikehold har økt uten at dette har gitt mer fremkommelige, miljøvennlige eller tryggere riks- og fylkesveier. Kostnadene har i hovedsak økt på grunn av oppdeling av driftskontrakter som tidligere gjaldt riks- og fylkesveier. Når driften blir dyrere, blir det mindre på vedlikehold. Regionreformen kommer ikke uten kostnader. Det er blitt større standardforskjeller fylker imellom, og veidriften er altså blitt dyrere. En bør ha en oppfatning av sams veiadministrasjon sett fra forsvarets perspektiv. Det kan være en del av den varslede vurderingen av vei-eierskapet på nasjonalt nivå. Dette burde også evalueres på regionalt- og lokalt nivå. Nasjonale føringer for standard for drift og vedlikehold må innføres.

NTP må kobles mot Forsvarsbudsjett for å styrke vegnett som er brutt ned av tung transport (telerestriksjoner er fjernet og ødelegger veinettet ytterligere). Transport av tungt militært materiell bryter ned lokalveinett i områder der det øves og fraktes utstyr. Nedbrytning av veinett gjelder hovedveistrekninger, men mest på fylkesvei- og kommuneveinettet. Slike områder må identifiseres, og veiene utbedres. Særlig med tanke på at de kan/skal benyttes igjen til tungt materiell.

Det er kun to prosjekter som er utpekt å ha nasjonal betydning for samfunnssikkerheten. FLT spør om dette er riktig antall.

Innkjøpsregimet

I NOUen «Nå er det alvor» kommer følgende frem om anskaffelsesregelverket: «I EØS-avtalen går offentlig sikkerhet igjen som et legitimt hensyn som kan begrunne unntak fra reglene om de fire friheter (varer, tjenester, arbeidskraft og kapital) i alle de traktatfestede unntaksbestemmelsene i EØS-avtalen. Dette kommer særlig til uttrykk i EØS-avtalens artikler 13, 33 og 39. I tillegg finnes det en særskilt bestemmelse som retter seg mot unntak som er knyttet tett til rikets sikkerhet, jf. EØS-avtalen artikkel 123. Etter denne bestemmelsen kan vesentlige sikkerhetsinteresser hjemle unntak i den grad det er nødvendig. Unntaksreglene i EØS-avtalen er likevel snevre, og det er kun etter nærmere vurdering og etter særlige bestemmelser at anskaffelser kan unntas de generelle prinsippene.

Utover krav til sikkerhet og beredskap i vanlige anskaffelser har bruk av unntakshjemlene i regelverket blitt problematisert overfor kommisjonen. Det vises til at næringslivets behov for strategisk og operasjonell langsiktighet er viktig for evnen til å levere og at finansiell forutsigbarhet er nødvendig for at næringslivet skal kunne foreta kostbare, men nødvendige investeringer. Anskaffelsesregelverkets hovedregel om kontrakter på maksimalt fire år for rammeavtaler står i veien for både operasjonell langsiktighet og finansiell forutsigbarhet. Å inngå tunge beredskapskontrakter med det offentlige med fireårshorisont er ofte ikke hensiktsmessig. For eksempel uttrykker en næringslivsaktør som leverer tjenester til offentlige beredskapsaktører at «fra leverandørsiden oppleves det som om regelverket for anskaffelse og bruk av beredskapsaktører er for rigid/eller for snevert til fullt ut å kunne utvikle langsiktige og hensiktsmessige beredskapsavtaler.»

I forsvars- og sikkerhetsanskaffelser kan det inngås kontrakter på syv år, men også denne tidshorisonten kan være for kort for å forsvare investeringer på kommersielt grunnlag. Tidsbegrensningen er en hovedregel som det kan avvikes fra dersom det foreligger særlige forhold eller omstendigheter. Det er uklart for kommisjonen om det er muligheten til å avvike fra disse varighetsbegrensningene eller praktiseringen av denne muligheten som er den største utfordringen.

En svensk utredning om næringslivets rolle i totalforsvaret fra 2019 peker på at Sverige baserer seg på en restriktiv tolkning av det europeiske konkurransereguleringverket. Overfor kommisjonen har det blitt trukket frem at Finland ser ut til å praktisere det samme regelverket på en måte som i større grad tar hensyn til nasjonal beredskap. I Finland er forsyningsberedskapssentralen (NESA) sentral i beredskapssystemet, og her samarbeider industriaktører med myndigheter og det finske forsvaret. Det finske forsvaret har etablert strategiske partnerskap med forskjellige industriaktører for beredskap i fred, krise og krig. De tre viktigste aktørene, Patria, Milog og Insta leverer logistikk-, vedlikeholds- og teknologitjenester. De strategiske avtalene er ikke-tidsbegrensede partnerskapskontrakter, mens leveranseavtalene inngås med varighetsbegrensning. I tillegg har det finske forsvaret flere andre samarbeidsavtaler med finsk næringsliv. Viktige prinsipper for samarbeidet er langsiktighet og nasjonalt eierskap. Verken strategiske partnerskap med det finske forsvaret eller NESA og næringslivets involvering, er etter det kommisjonen forstår i strid med EUs konkurranseregulering. Gjennom Totalberedskapskommisjonens informasjonsinnhenting i Sverige

og Finland har det blitt antydnet at Norge og Sverige har en mer restriktiv tolkning av anskaffelsesregelverket enn andre europeiske land, medregnet Finland».

FLT sine medlemmer forteller om kortsiktighet i kontrakter og avtaler. Det går utover muligheten til å ta vare på og videreutvikle kompetansen i bedriften. Kortsiktige kontrakter gjør at man mister kvalifisert personell, og gjør det vanskelig å satse langsiktig. Forsvarsindustrien trenger stabile rammebetingelser som ivaretar kompetanse og gir mulighet for langsiktighet. I en usikker tid er det særlig viktig med nasjonal kompetanse innenfor forsvarsindustrien.

Norge må ha et forsvar med adekvat materiell. Dersom vi ikke har mulighet til å produsere i Norge på grunn av anskaffelsesregimet, blir vi mere sårbare som nasjon. Vi så under pandemien hvor vanskelig det var å være avhengig av industri i andre land for å nå innenlandske mål. Dersom det skjer noe i verden som gjør flyttbarheten vanskeligere, som en pandemi, blir vi mere sårbare enn dersom vi har en norsk forsvarsindustri.

FLT mener at man i langtidsplanen bør slå fast at anskaffelsesregelverket i Norge skal praktiseres i tråd med EUs konkurransereglement, og ikke være strengere enn dette. Vi må i det minste ha samme tolkning som i Finland.

Ansettelsesforholdene

FLT organiserer innenfor forsvarssektoren, men det er uklart hva som er de ansattes rettigheter og plikter i en konfliktsituasjon. Dette må klargjøres, og de ansatte må ikke presses inn i kontrakter som gir ansvar i konfliktsituasjoner.

Vi håper dette innspillet kan bli hørt.

Vennlig hilsen
Ulf Madsen
Forbundsleder